

*Л.В. Кривенко, д-р екон. наук, проф., Т.В. Процик,
Українська академія банківської справи Національного банку України*

МОНЕТАРНІ ВАЖЕЛІ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Реалізація загальної економічної стратегії країни передбачає формування стратегічних цілей і проведення відповідної політики, спрямованої на підтримку інноваційно-інвестиційних процесів за допомогою податкових, бюджетних, інституційних і монетарних важелів. Провідну роль в цій стратегії повинна відігравати держава, яка буде створювати організаційні, правові та фінансові передумови для якісного соціально-економічного розвитку. Значення держави в активізації інноваційно-інвестиційних і науково-технічних процесів має проявлятися у правовому забезпеченні соціально-економічної діяльності, розробці відповідної політики, спрямованої на реалізацію стратегії якісного економічного прориву, формуванні стратегічних прогнозів соціально-економічного розвитку держави з урахуванням світових тенденцій, підтримці інвесторів, які вкладають кошти у наукомісткі високотехнологічні виробництва через субсидювання частини процентних ставок по банківських кредитах. При цьому основними критеріями для визначення пріоритетів якісного економічного розвитку мають виступати соціально-економічна ефективність, значущість для національної економіки, наявність фундаментальних досліджень і можливостей для їх реалізації у сучасних умовах, а також вихід на світові ринки.

Невирішені раніше частини проблеми. На жаль, у сучасних умовах більшість українських банків є просто розрахунковими центрами певних промислових структур, і діяльність таких фінансово-кредитних інститутів розглядається крізь призму стратегії розвитку відповідної фінансово-промислової групи. Сьогодні ще не створено діючого організаційно-функціонального механізму забезпечення реалізації пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку, що потребує розробки та впровадження чіткої законодавчо-нормативної бази, а також координації дій усіх учасників економічної діяльності.

Мета статті – визначення шляхів активізації економічного розвитку держави на основі використання фінансово-кредитних інструментів.

Виклад основного матеріалу. Стратегія активізації розвитку економіки держави повинна враховувати діалектичне поєднання фінансових, науково-технічних, інтелектуальних ресурсів і розраховувати на використання позитивного міжнародного досвіду. Практика розвинених країн світу свідчить, що основні проблеми, які виникають у процесі здійснення економічної діяльності, пов'язані з обмеженістю власних коштів у

вітчизняних підприємств і проблематичністю отримання фінансових ресурсів із зовнішніх джерел. У зв'язку з цим для ефективного здійснення такої діяльності необхідно розраховувати на частину доходу, який отримується підприємствами, заощадження населення, субсидії державних і регіональних програм розвитку, кошти з позабюджетних фондів і вітчизняні та іноземні інвестиції, емісію цінних паперів, внутрішні інвестиційні ресурси з прибутку та коштів підприємств, кошти від прискореної амортизації, кредити комерційних банків, іпотечне кредитування [3].

Кошти для реалізації цільових програм повинні виділятися з урахуванням значущості проекту для вітчизняної економіки, термінів реалізації проекту, цін і обсягів інноваційної продукції, фінансового стану підприємства, яке проводить інноваційну діяльність. У сучасних економічних умовах, які супроводжуються різноманітними ризиками та невизначеністю, підприємства повинні створювати не тільки страхові резерви, а також планувати та формувати резерви розвитку, кошти яких спрямовуватимуться в інноваційно-інвестиційну діяльність з метою диверсифікації виробництва, збільшення асортименту продукції, розширення діяльності, реалізації науково-технічних програм тощо [1].

Негативними чинниками, які стримують розвиток реального і фінансового секторів економіки України, слід вважати: непривабливість діяльності офіційного фінансового сектора порівняно з неформальним фінансовим посередництвом; неефективність фіскальної і регуляторної політики; обмеженість ресурсної бази; відсутність професійної культури поведінки деяких працівників; низьку активність та недостатню глибину фінансових ринків; відсутність дієвої інфраструктури кредитного ринку (іпотека, факторинг); нерозвиненість механізмів фінансування (лізинг і форми прямого інвестування).

Виходячи із світового досвіду, при розробці та впровадженні якісної моделі розвитку економіки держави доцільно розраховувати на допомогу транснаціональних корпорацій і міжнародних фінансово-кредитних установ. Необхідно також активізувати діяльність спільних підприємств, науково-технологічних парків, технополісів, бізнес-інкубаторів на території держави, тому що тільки великі об'єднання транснаціонального типу можуть реалізувати найновітніші науково-технічні напрямки та знайти відповідні ніші на високотехнологічних ринках [2].

Одним із можливих шляхів поліпшення інноваційно-інвестиційного клімату в країні, удосконалення функціонування фінансового ринку, стимулювання роботи реального сектора економіки є інтеграція виробничого та фінансового капіталів у вигляді створення фінансово-промислових груп, функціонування яких у вітчизняних умовах буде найбільш ефективним і сприятливим. На сьогоднішній день багато українських комерційних банків входять до складу фінансово-промислових об'єднань. У зв'язку з цим слід нагадати, що участь банків у фінансово-промислових групах може реалізовуватися за наступними напрямками: по-перше, коли комерційні банки виконують операції, починаючи з найпростіших (розрахункових) і

закінчуючи кредитним обслуговуванням членів групи та розміщенням акцій на фондовому ринку; по-друге, коли виникає можливість здійснення банками лише посередницьких функцій у фінансових потоках між учасниками об'єднання та їх клієнтами; по-третє, коли банки виконують лише розрахункові функції.

Отже, у першому випадку комерційні банки виступають реальними учасниками групи, що розкривається у виконанні ними всього спектра функцій. У другому – вплив банків на функціонування фінансово-промислової групи значно менший, ніж у першому випадку. У цьому випадку банки не роблять значних вкладень у виробництво: вони, як правило, надають короткострокові кредити і здійснюють посередницькі та розрахункові операції. В останньому випадку участь банків у функціонуванні об'єднання мінімальна. Вона зводиться лише до розрахункового обслуговування членів групи і носить декларативний характер.

Висновки. Таким чином, стратегія активізації економічного розвитку держави повинна передбачати вдосконалення діючої правової бази, реалізацію заходів щодо поліпшення методичної, організаційної, інформаційної та інших складових функціонування соціально-економічної сфери, вибір раціональних альтернатив і загальнонаціональних пріоритетів розвитку економіки, а також створення цілісної соціально-економічної системи, що забезпечуватиме ефективну взаємодію державних органів управління всіх рівнів і підприємницького сектора економіки з метою використання позитивних досягнень науки та технологій. На наш погляд, ефективне функціонування різноманітних інноваційних структур, застосування вдосконалених інструментів фінансування, форм, стимулів і взаємовідносин між суб'єктами господарювання сприятимуть активізації впровадження економічної стратегії держави та приведуть до формування високоефективної структури управління у контексті підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Список літератури

1. Данько М.С. Перспективи інноваційного розвитку економіки України // Економіка і прогнозування. – 2001. – № 1. – С. 92-99.
2. Лапко О.О. Економічні проблеми інноваційного розвитку України // Вісник інституту економічного прогнозування. – 2004. – С. 55-60.
3. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) “Шляхи європейської інтеграції” / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.